

DESCENTRALIZAREA FINANCIARĂ - OBIECTIV STRATEGIC DE REFORMĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Iulia Vacarenco,

lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Natalia Putină,

doctor în științe politice, lector universitar, USM

The reformation of public administration, including local administration, has become one of the priorities of the Government of the Republic of Moldova, and one of the most important components of the respective reform is that of local public finances. Aiming the presentation of the current achievements in the process of reformation of local public finances in the Republic of Moldova, in the article there are also approached the subsequent perspectives and challenges related to the assurance of the durability of the respective reform.

Keywords: *reform; local public finances; financial decentralization; duties; local taxes; transfers; financial autonomy.*

Reforma administrației publice locale este deosebit de importantă prin prisma procesului de reformă a administrației publice în calitate de prioritate strategică a Guvernului, dar și prin prisma procesului de integrare europeană. Factorul determinant al procesului de reformă a administrației publice locale îl reprezintă reformarea domeniului finanțelor publice locale din perspectiva creării unei administrații publice locale autonome și care va dispune de resursele necesare pentru a furniza servicii publice de calitate.

Acțiunile enunțate, cu referire la finanțele publice locale, în strategiile și documentele de politici privind reformarea administrației publice și anume în: Strategia națională de descentralizare și Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, Strategia privind reforma administrației publi-

ce pentru anii 2016-2020, conțin elementele cheie ale descentralizării financiare. Prin urmare descentralizarea financiară reprezintă pilonul de bază al reformării finanțelor publice locale.

Strategia Națională de Descentralizare pentru anii 2012–2018, este principalul document de politici publice care prezintă cadrul de reformă pentru finanțele publice locale. Obiectivul general în domeniul descentralizării financiare stabilit de Strategia menționată, este de perfecționare a actualului sistem de finanțe publice locale, astfel încât să se asigure autonomia financiară a administrației publice locale, cu menținerea disciplinei financiare, maximizarea eficienței și asigurarea echității în alocarea resurselor,, [1].

În vederea realizării obiectivului dat au fost prevăzute trei grupuri de activități:

I. Consolidarea bazei de venituri proprii ale administrației publice locale și a autonomiei de decizie asupra lor.

II. Reformarea sistemului de transferuri și impozite partajate, statuirea acestuia pe baze obiective și previzibile, cu separarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea, pentru a asigura un nivel cel puțin minim de servicii, cu condiția ca sistemul să nu descurajeze efortul fiscal propriu și utilizarea rațională a resurselor.

III. Consolidarea autonomiei și a managementului financiar la nivelul administrației publice locale, cu garantarea disciplinei financiare, creșterea transparenței și participării publice.

De modul în care aceste grupuri de activități s-au regăsit în acțiunile statului în raport cu procesul de reformare a finanțelor publice locale au depins în mare măsură și rezultatele la acest capitol.

Pentru a contura direcțiile de perspectivă în domeniul reformării finanțelor publice locale este necesar de a analiza acțiunile care deja au fost realizate în domeniul descentralizării financiare, precum și a efectului scontat al acestora.

Pe segmentul de descentralizare financiară au fost realizate acțiuni importante. Astfel, prin modificarea și completarea Legii privind finanțele publice locale și Codului Fiscal prin Legea nr. 267/2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 01.11.2013 a fost instituit un sistem nou de formare a bugetelor locale [3].

În conformitate cu prevederile Strategiei Naționale de Descentralizare acțiunile necesare de a fi întreprinse în vederea realizării primului grupului de activități, și anume, în vederea consolidării bazei de venituri proprii ale autorităților administrației publice locale și a autonomiei de decizie asupra lor, țin de revizuirea cadrului legal și normativ existent pentru a determina creșterea veniturilor proprii și stimularea colectării proprii și a întări autonomia locală, precum și de revizuirea sistemului de taxe și impozite, astfel încât sumele încasate să corespundă responsabilităților și să reducă suprareglementarea de la centru a administrării veniturilor locale. De asemenea, la acest capitol sunt stipulate și activități ce țin de identificarea și introducerea unor noi surse de venituri locale, a unor cote suplimentare la cele existente precum și acordarea dreptului autorităților locale de a stabili facilități la impozitele și taxele locale. Precizăm, că veniturile proprii reprezintă venituri ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale formate conform Codului Fiscal și altor acte legislative din impozitele, taxele și alte plăți care se încasează direct și integral la bugetele respective [4].

La categoria acțiuni realizate în ceea ce privește acest grup de activități menționăm:

- Introducerea prin Legea nr. 47/2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost operate completări la Codul Fiscal a trei taxe noi în categoria celor locale: taxa de la posesorii de câini; taxa pentru parcaj; taxa pentru salubritate [5].
- Au fost excluse limitele maxime și minime în ceea ce privește stabilirea cotelor concrete la taxele locale [5]. Astfel cota taxelor locale se stabilește de către autoritatea administrației publice locale în funcție de caracteristicile obiectului impunerii.

Cu referință la autonomia de decizie pe care o au autoritățile administrației publice locale asupra veniturilor proprii, adică asupra impozitelor și taxelor locale, menționăm că conform prevederilor Codului Fiscal al Republicii Moldova, acestea dispun de următoarele atribuții: de a decide asupra aplicării taxelor locale; de a stabili cotele taxelor locale și a cotelor impozitului pe bunurile imobiliare în limita cotelor maxime cuantificate de lege; de a administra impozitul pe bunurile imobiliare și

taxele locale achitate de către persoanele fizice și gospodăriile țărănești. De asemenea, autoritățile administrației publice locale sunt în drept să acorde persoanelor fizice și juridice scutiri și înlesniri la plata impozitelor și a taxelor locale în plus la cele stabilite prin prevederile Codul Fiscal [6].

Finalitatea acțiunilor enumerate este de a spori veniturile proprii ale unităților administrativ teritoriale. Făcând o analiză a datelor privind execuția bugetară a bugetelor locale pentru anul 2016, de la un an după intrarea în vigoare a modificărilor Legii Finanțelor Publice Locale pentru toate unitățile administrativ-teritoriale, constatăm că ponderea acestor venituri în veniturile totale ale unităților administrativ-teritoriale este de 11,79%. Spre comparație, în anii 2013-2015 ponderea acestor venituri a variat de la o unitate administrativ-teritorială la alta între 12-14%. Pentru anul 2017 veniturile proprii vor reprezenta 13,4 % în veniturile totale ale unităților administrativ teritoriale, iar pentru următorii ani, în corespundere cu previziunile din Cadrul bugetar pe termen mediu pentru anii 2018-2020, aceste se vor diminua, ajungând la 10, 4% în anul 2020. Prin urmare, se observă tendința de diminuare a ponderii veniturilor proprii în totalul veniturilor unităților administrativ teritoriale, contrar finalității scontate de consolidare a bazei de venituri proprii ale administrației publice locale.

Tabel. 1 Ponderea veniturilor proprii în veniturile bugetelor UAT, anii 2016-2020

Anul	2016	2017	2018	2019	2020
Ponderea veniturilor proprii în veniturile UAT	11,79 %	13,4%	11,19%	10,89%	10,39%

Sursa: Calculele autorilor în baza informației privind execuția bugetelor UAT al RM și CBTM 2018-2020 [8;9;10;11]

Faptul diminuării ponderii veniturilor proprii este constatat și de Curtea de Conturi în urma realizării misiunilor de audit. Astfel Curtea de Conturi a concluzionat că ponderea veniturilor proprii s-a redus în majoritatea unităților administrativ-teritoriale audiate [7; 11].

În condițiile mai sus descrise concluzia generală ce se impun a fi făcută, este că ritmului de creștere a veniturilor proprii este nesemnifi-

cativ (și doar pentru anul 2017) și cu tendință de scădere, fapt ce denotă lipsa impactului pozitiv al acțiunilor realizate în scopul creșterii ponderii veniturilor proprii ale unităților administrativ-teritoriale.

Prin urmare, cele trei taxe noi ce au fost introduse nu au generat o majorare cât de puțin vizibilă a veniturilor proprii ale unităților administrativ-teritoriale. Precizăm în acest sens că Strategia Națională de Descentralizare stabilește criteriile pentru determinarea unor noi taxe locale printre care: veniturile să fie semnificative și vizibile, să acopere o bază largă de impozitare, să fie stabile și puțin afectate de ciclurile economice, predictibile, să fie plătite de locuitori și să nu poată fi exportate (puse pe umerii locuitorilor din alte localități), criteriile pe care taxa de la posesorii de câni și cea pentru parcaj la sigur nu le satisfac. Menționăm aici că cele trei taxe introduse prin Legea nr.47 din 27.03.14 nu sunt chiar atât de noi pentru sistemul fiscal național, taxa pentru parcaj și taxa pentru evacuarea deșeurilor fiind anterior introduse în sistemul taxelor locale prin Legea nr. 267 din 23.12.2011. Prevederile ce reglementau taxele menționate precum și cele ce reglementau taxa pentru câni au fost abrogate prin Legea nr. 324 din 23.12.2013, dar care ulterior prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 28.01.2014 au fost declarate neconstituționale.

Pe de altă parte consolidarea veniturilor proprii poate și trebuie să fie asigurată și printr-o administrare mai eficientă a impozitelor și taxelor existente și nemijlocit prin dezvoltarea bazei de impozitare a acestora. Autoritățile administrației publice locale dispun de prerogative pentru administrarea eficientă a impozitelor și taxelor locale, care fiind utilizate în mod corespunzător ar duce la mărirea bazei impozabile a impozitelor și taxelor locale, respectiv și la majorarea veniturilor proprii. Principalele prerogative în acest sens sunt: stabilirea anuală a cotelor impozitului pe bunurile imobiliare și a taxelor locale, evidența contribuabililor și a obiectelor impozabile, colectarea impozitelor și taxelor locale prin intermediul Serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale etc.

Totodată, menționăm și autonomia de decizie limitată pe care o au autoritățile administrației publice locale asupra impozitului pe bunuri imobiliare, impozit cu cea mai mare pondere în veniturile unităților ad-

ministrativ-teritoriale. Problema ce atrage atenția în jurul acestui impozit este baza impozabilă a bunurilor imobiliare ce constituie valoarea estimată a acestor bunuri, valoare stabilită în urma evaluării realizate de către organele cadastrale teritoriale în baza unei metodologii unice pentru toate tipurile de bunuri imobiliare o dată la 3 ani și care nu corespunde valorii de piață a acestor bunurilor. În vederea soluționării problemei în cauză prin Legea nr.138 din 17.06.2016 au fost operate modificări în Codul Fiscal prin care s-a stabilit că autorităților administrației publice locale pot iniția procesul de (re)evaluare a bunurilor imobile din unităților administrativ-teritoriale, inclusiv colectarea datelor inițiale privind bunurile imobile, cu transmiterea ulterioară a datelor respective organelor cadastrale pentru evaluarea în modul stabilit de legislația în vigoare. În aceste cazuri, finanțarea lucrărilor de evaluare și reevaluare a bunurilor imobile urmează a fi efectuată din bugetul local [6]. Prin urmare, aplicarea acestui mecanism va genera cheltuieli suplimentare în bugetele locale și va avea afectul scontat dar în cazul finanțării suficiente. La problema menționată se mai adaugă și cea a plafonării cotei la impozitul pe bunuri imobiliare prin stabilirea valorii maxime și celei minime, dar și cea a facilităților și scutirilor, care de asemenea sunt fixate în Codul Fiscal, și autoritățile locale fiind în imposibilitatea de a le modifica în scopul majorării veniturilor din acest impozit.

Cu referire la grupul II de activități în domeniul descentralizării financiare și anume cele orientate spre reformarea sistemului de transferuri și impozite partajate, menționăm că prin Legea nr. 268 din 1.11.2013 s-au operat modificări substanțiale în Legea finanțelor publice locale, utile pentru analiza reformării finanțelor publice locale, după cum urmează:

- s-au separat transferurile cu destinație generală de cele condiționate. Totodată transferurile cu destinație generală, de echilibrare, sunt alocate pe bază de formulă, distinctă pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I și pentru cele de nivelul II.
- s-au exclus raporturile financiare de subordonare dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul I și cele de nivelul II.

- s-a proiectat și implementat un sistem de transferuri cu destinație specială pentru principalele funcții delegate și partajate (educație, infrastructura drumurilor, finanțare a cheltuielilor capital etc.). Cu referire la transferurile pentru infrastructura drumurilor publice locale, menționăm că au fost introduse începând cu 1.01.2017 prin Legea nr. 24 din 10.03.17. Anterior acestei modificări operate, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova reprezenta un impozit partajat între unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II și stat.

Tabel.2 Ponderea transferurilor în veniturile totale ale UAT, anii 2014-2020

Anul indicatori	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Venituri, total (mil. lei)	8780,9	9445,8	11086,9	11039,0	12053	13415,7	13515,0	14370,6	15232,7
Transferuri de la bugetul de stat la bugetele UAT (mil. lei)	4066,4	4145,6	6656,3	7071,5	8263,7	9217,6	9644,9	10230,3	10853,1
Ponderea transferurilor în veniturile totale ale UAT	46,3%	43,9%	60,03%	74,05%	68,6%	69,7%	71,4%	71,2%	71,2%

Sursa: Calculele autorilor în baza informației privind execuția bugetelor UAT al RM și CBTM 2018-2020 [8;9;10;11].

Analizând datele prezentate în tabelul de mai sus, se observă că ponderea transferurilor în veniturile totale ale unităților administrativ-teritoriale este suficient de mare și în creștere după anul 2014, an când au intrat în vigoare modificările la legea Finanțelor publice locale prin care s-au reformat transferurile. Menționăm că, conform Strategiei Naționale de Decentralizare, unul din scopurile transferurilor din bugetul de stat către cele locale este de a suplimenta veniturile proprii și a oferi

autorităților locale veniturile necesare pentru a-și exercita competențele proprii în condiții de autonomie bugetară, de a crea stimulente de raționalizare a cheltuielilor și de sporire a veniturilor proprii. Concluzia care rezultă din analiza acestui mecanism de echilibrare bugetară este că implementarea noului sistem de transferuri nu a creat stimulente de sporire a veniturilor proprii ba din contra a contribuit la creșterea dependenței bugetelor locale față de bugetul de stat.

Cea mai mare parte a transferurilor alocate din bugetul de stat către bugetele locale sunt cele cu destinație specială, acestea reprezentând 85,78% pentru anul 2017. Din punct de vedere al eficienței transferurilor raportată la procesul de descentralizare financiară din perspectiva obiectivelor administrației centrale, transferurile cu destinație specială sunt mai eficiente în asigurarea prestării de servicii publice la nivel local, atât cantitativ cât și calitativ. Pe de altă parte, aceste transferuri condiționate limitează autonomia locală, dat fiind faptul că autoritățile locale nu pot decide liber în ceea ce privește scopul și modalitate de utilizare a acestora.

Grupa a doua de activități mai prevede și reformarea impozitelor partajate. Mecanismul impozitelor partajate ca instrument utilizat în echilibrarea financiară a teritoriilor, reprezintă împărțirea unui impozit încasat la bugetul de stat între bugetele locale sub forma cotelor defalcate ca venituri proprii ale bugetului local și a cotelor pentru echilibrare.

Legea finanțelor publice locale nr.397/2003 stabilește la categoria impozitelor partajate doar impozitul pe venit al persoanelor fizice (până la 1.01.2017 partajabilă era și taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova). Concret, Legea în cauză prevede defalcări de la impozitul pe venit al persoanelor fizice pentru toate unitățile administrativ-teritoriale cu excepția unităților administrativ-teritoriale cu statut juridic special. Aceasta din urmă beneficiind de defalcări de la impozitul pe venit la persoanelor fizice și juridice, taxa pe valoare adăugată și acciz în proporție de 100% din volumul impozitelor respective colectate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale cu statut juridic special.

Partajarea doar a impozitului pe venit al persoanelor fizice între administrația centrală și cea locală este recomandată și argumentată

prin faptul că acest impozit este cel mai stabil impozit național spre deosebire de alte impozite de stat (taxa pe valoarea adăugată, impozitul pe venit al persoanelor juridice) care se considera a fi foarte sensibile la situațiile de criză [12]. În general sistemul de partajare pe baza ariei de colectare, ce utilizează acest impozit, poate fi folosit ca un stabilizator automat al cheltuielilor administrației locale. Pe de altă parte amintim că acest impozit este un impozit general de stat și prin urmare subiecții, obiectul, și modul de administrare a acestuia sunt stabilite de Codul Fiscal, autoritățile administrației publice locale neavând nici o atribuție în acest sens, respectiv fiind în imposibilitatea de a influența cumva volumul venitului generat de acest impozit.

Reformarea impozitelor partajate a constat în stabilirea unor cote fixe de defalcări de la unele impozite și taxe de stat pentru autoritățile de diferite niveluri. Stabilirea cotelor diferite de partajare a impozitului pe venit a persoanelor fizice pentru unitățile administrativ-teritoriale sunt o consecință directă a eterogenității relative a distribuției teritoriale a acestui impozit, astfel că pentru unităților administrativ-teritoriale Chișinău, Bălți și orașele reședință de raion acestea au fost stabilite în cote mai mici.

Tabel.3 Ponderea impozitului pe venit în totalul veniturilor UAT

Anul/ indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
					estimat		
Venituri, total (mil. lei)	11086,9	11039,0	12 053,0	13 415,7	13515,0	14370,6	15232,7
Impozitul pe venit al persoanelor fizice (mil. lei)	1657,9	1534,2	1 809,9	1 939,3	2178,7	2385,7	2589,7
Ponderea Impozitul pe venit al persoanelor fizice în veniturile totale ale UAT	15%	13,9%	15,01%	14,45%	16,1 %	16,6%	17,0 %

Sursa: Calculele autorilor în baza informației privind execuția bugetelor UAT al RM și CBTM 2018-2020 [8;9;10;11].

Cu toate că prin modificările operate la Legea finanțelor publice locale nr.397/2003 au fost unificat cotele de partajare pe categorii de administrații publice locale, eterogenitatea distribuției teritoriale a impozitului pe venitul persoanelor fizice a condiționat discrepanțe considerabile privind ponderea acestora în totalul veniturilor autonome, îndeosebi în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I [7; 18]. Această situație este dictată de nivelul diferit de dezvoltare a economiilor locale și de migrarea forței de muncă. Soluția în cazul dat este utilizarea mecanismului de virare a impozitului pe venit al persoanelor fizice la locul de reședință a subiectului impozabil [7; 18].

Datele prezentate privind ponderea impozitului pe venit în totalul veniturilor unităților administrativ-teritoriale nu indică o creștere a ponderii acestui impozit partajat în veniturile colectivităților locale, prin urmare se constată că scopul scontat al revizuirii sistemului de partajare a impozitelor în conformitate cu Strategiei Naționale de Descentralizare și anume de creșterea a indicatorului de autonomie locală nu a fost realizat.

Finanțarea unităților administrativ-teritoriale prin intermediul unor mecanisme de echilibrare financiară este considerată a fi o practică nefavorabilă pentru autonomia locală deoarece administrațiile publice locale rămân dependente de autoritatea care alocă mijloacele financiare respective, îndeosebi în cazul alocării acestora prin intermediul transferurilor. Și totuși, transferurile și impozitele partajate ca mecanism de repartizare echilibrată reprezintă partea majoră a mijloacelor financiare de care dispun autoritățile publice locale din Republica Moldova pentru acoperirea cheltuielilor lor. Amintim aici că nu dimensiunea resurselor financiare repartizate prin diferite mecanisme de la bugetul central determină gradul de descentralizare și autonomia financiară locală, dar metodele de alocare a acestora. Prin urmare, prin intermediul transferurilor și a impozitelor partajate ar trebui să compenseze, cel puțin, parțial, diferențele de capacitate financiară a autorităților și necesitățile de cheltuieli concomitent cu crearea de stimulente pentru sporirea veniturilor proprii, și nici de cum, nu urmează a fi compensate diferențele de eficiență managerială sau cele de cost rezultante din adaptarea nivelurilor de servicii la preferințele locale.

Dintre acțiunile realizate în cadrul grupul trei de acțiuni în vederea consolidării autonomiei și a managementului financiar la nivelul administrației publice locale, cu garantarea disciplinei financiare, creșterea transparenței și participării publice specificăm:

1. Determinarea cheltuielilor administrațiilor locale în dependență de nivelul veniturilor obținute de fiecare unitate administrativ-teritorială și nu în conformitate cu valoarea estimată la nivel central.
2. Revizuirea procedurilor de proiectare și executare bugetelor locale prin aprobarea Legii nr.181 din 25 iulie 2014 privind finanțele publice și responsabilității bugetar-fiscale și a Setului metodologic privind elaborarea, adoptarea și executarea bugetelor nr.209 din 24.12.2015, inclusiv consolidarea managementului financiar în administrația publică locală prin introducerea bugetelor de performanță și a bugetării multianuale.
3. Perfecționarea și eficientizarea sistemului de achiziții publice la nivel local prin adoptarea Legii privind achizițiile publice nr.131/2015.

Astfel, se constată că anumite rezultate au fost obținute în implementarea măsurii din grupul al doilea de acțiuni din Strategia Națională de Descentralizare care au fost considerate ca prioritare de autoritățile publice centrale, dar înregistrându-se restanțe la realizarea măsurilor prevăzute la grupul I și II a acțiunilor de reformă a finanțelor publice. Menționăm aici și un șir de activități din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de Descentralizare a căror termen de realizare a fost revăzut și fixat pentru anii 2016-2018 printre care: întărirea capacității Ministerului Finanțelor de monitorizare, evaluare și elaborare a politicilor publice privind sistemul financiar al autorităților administrației publice locale și al relațiilor interbugetare; asigurarea unei platforme permanente de comunicare și negociere între autoritățile publice centrale și cele locale în domeniul finanțelor publice locale, inclusiv în problemele sensibile la dimensiunea de gen; sporirea gradului de responsabilizare și transparență prin introducerea și perfecționarea auditului intern și extern pentru autoritățile administrației publice locale.

Pe dimensiunea finanțelor publice locale, Strategia de reforma a administrației publice pentru anii 2016-2020 prevede următorul obiectivul

specific: consolidarea bazei de venituri proprii ale autorităților publice locale, cu indicarea următoarelor activități în vederea realizării acestuia: dezvoltarea și consolidarea bazei de venituri proprii ale autorităților publice locale și a autonomiei de decizie asupra lor; consolidarea autonomiei și a managementului financiar la nivelul autorităților publice locale; crearea unui sistem/mecanism care să asigure acoperirea pierderilor bugetelor locale rezultate din scutirile/acțiunile/deciziile unilaterale venite din partea altor autorități publice (Parlament, Guvern, ministere etc.) [2].

În pofida modificărilor importante care au fost realizate în domeniul finanțelor publice locale prin realizarea prevederilor Strategiei Naționale de Descentralizare și respectiv prin modificarea și completarea Legii privind finanțele publice locale și a Codului Fiscal descentralizarea financiară în esență nu a avut loc, datorită faptului că acțiunile întreprinse nu au generat efectul de consolidare a veniturilor proprii ale unităților administrativ-teritoriale. Astfel pentru a se reuși în consolidarea bazei de venituri proprii ale autorităților publice locale este necesar de a revizui sistemul de impozite și taxe locale prin: a include alte impozite în categoria celor partajate cum ar fi impozitul pe venit al persoanelor juridice; colectare/virare a impozitului pe venitul persoanelor fizice la locul de domiciliu (reședință); acordare a dreptului autorităților administrației publice locale de a stabili cota maximă și pentru impozitului funciar; reevaluarea materiei/bazei impozabile a impozitelor și taxelor locale, activități cărora le conferim rolul esențial în realizarea descentralizării financiare și a consolidării autonomiei locale.

Mai mult decât atât, realizarea descentralizării financiare în vederea asigurării unei autonomii reale autorităților administrației publice locale nu poate fi realizată decât concomitent cu implementarea de măsuri concrete și în cadrul celorlalte domenii de reformă: reforma administrativ-teritorială, descentralizarea patrimonială, descentralizarea serviciilor și competențelor, dezvoltarea economiilor locale. De asemenea, realizarea procesului de descentralizare financiară trebuie să fie asociat și cu activitățile conexe privind instruirea personalului din cadrul autorităților administrației publice locale în domeniul respectiv.

Așadar, în contextul reformei administrației publice, pentru perioada următoare este necesar de asigura continuitatea procesului de descentralizare financiară prin realizarea de măsuri concrete și cu efecte

pozitive asupra finanțelor publice locale în conexiune cu celelalte domenii de reforma a administrației publice locale și în acord cu realitățile specifice administrației publice locale din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Legea nr. 68 din 05.04.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143-148 din 13.07.2012.
2. Hotărârea Guvernului nr.911 din 25.07.2016 pentru aprobarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 256-264 din 12.08.2016.
3. Legea nr. 267 din 1.11.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 262-267 din 22.11.2013.
4. Legea nr.397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 397-399 din 31.12.2014.
5. Legea nr. 47 din 27.03.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 99-102 din 25.04.2014.
6. Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8.02.2007.
7. Hotărârea Curții de Conturi nr. 40 din 10.11. 2016 privind aprobarea Raportul auditului de performanță „Care este impactul reformei finanțelor publice locale asupra descentralizării financiare a unităților administrativ-teritoriale din cadrul municipiului Chișinău și Raionului Râșcani?”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 423-429 din 09.12.2016.
8. Raport privind evoluția bugetelor unitarilor administrativ-teritoriale pe anii 2000-2015 sub aspectul clasificăției funcționale: http://old.mf.gov.md/reports/evolutia_bpn.
9. Raport privind executarea bugetelor locale în anul 2016 la situația din 31 decembrie 2016: <http://old.mf.gov.md/reports/17?y=2016&m=>.
10. Raport privind executarea bugetelor locale la situația din 31 octombrie 2017: <http://mf.gov.md/ro/trezorerie/rapoarte-privind-executarea-bugetului/rapoarte-lunare>.
11. Hotărârea Guvernului nr.609 din 28 iulie 2017 privind aprobarea Cadrelui bugetar pe termen mediu (2018-2020). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr 274-276 din 28.07.2017.

12. Notă informativă la proiectul de lege nr.267 din 01.11.2013 din 01.11.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative: <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/1555/language/ro-RO/Default.aspx>.